

ข้อโต้แย้งต่อคำอธิบายของวิลเลียม เดวิด รอสส์
เกี่ยวกับการใช้อำนาจตัดสินใจ
ทางจริยธรรม*

An Argument Against William David Ross's
Explanation of the Use of Intuition
in Moral Decision Making

พระมหาพลวัฒน์ เอกอรุณรุ่งฤทธิ์** และวิลไลพร สุจริตรธรรมกุล***

Phramaha Pollawat EKARUNRUNGRIT

and Wilaiporn SUCHARITTHAMMAKUL

** นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต

** *** ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** Master's Student,

** *** Department of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities,

Kasetsart University, Thailand

ตอบรับบทความ (Received) : 27 เม.ย. 2568

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 6 มิ.ย. 2568

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 4 พ.ค. 2568

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 11 ก.ค. 2568

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา เรื่อง
“การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแนวคิดทางพุทธศาสนาว่าด้วยญาณทัสสนะกับอำนาจตัดสินใจนิยมของวิลเลียม เดวิด รอสส์”
ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อโต้แย้งต่อคำอธิบายของวิลเลียม เดวิด รอสส์ เกี่ยวกับการใช้อรรถคดีญาณในการตัดสินใจ ทางจริยธรรม

พระมหาพลวัฒน์ เอกอรุณรุ่งฤทธิ์
และวิไลพร สุจริตธรรมกุล

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบความคิดทางญาณวิทยาเชิงจริยศาสตร์ผ่านอรรถคดีญาณในการตัดสินใจทางจริยธรรม ดังที่ปรากฏในงานเขียนของวิลเลียม เดวิด รอสส์ จากหนังสือ *The Right and The Good* วิธีการศึกษา คือ การวิเคราะห์การอ้างเหตุผลของวิลเลียม เดวิด รอสส์ ที่นำมาสนับสนุนการสร้างบรรทัดฐานทางจริยธรรมโดยใช้อรรถคดีญาณ ในส่วนแรกผู้เขียนพบว่า กรอบความคิดพื้นฐานญาณวิทยาเชิงจริยศาสตร์ของรอสส์ที่ว่า หน้าที่ทางจริยธรรมควรเป็นมุมมองที่เน้นเรื่องอดีตและปัจจุบันเป็นหลักแต่ไม่ควรมองไปไกลถึงอนาคต โดยกรอบความคิดดังกล่าวมีการอ้างเหตุผลสนับสนุนที่อาจจะบกพร่อง เพราะระบบจริยธรรมที่ละเลยอนาคตอาจนำไปสู่การใช้เหตุผลทางจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ โดยละเลยผลกระทบในระยะยาวของการกระทำและหน้าที่ต่อผู้อื่น และคนรุ่นต่อไป และทฤษฎีหน้าที่ทางจริยธรรมแบบพหุนิยม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่รอสส์สนับสนุนกลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคตไปด้วย แต่รอสส์ไม่สนับสนุนหลักการมองผลลัพธ์ในอนาคต เท่ากับว่าสิ่งที่เขาเสนอจึงมีความขัดแย้งกันเองในตัว ในส่วนที่สองผู้เขียนพบว่า กรอบความคิดทางญาณวิทยาถัดมาที่ว่า อรรถคดีญาณ เป็นการหยั่งรู้ภายในที่ช่วยทำให้การตัดสินใจของคนมีความถูกต้อง โดยกรอบความคิดดังกล่าวมีการอ้างเหตุผลสนับสนุนที่อาจจะบกพร่องเช่นกัน เพราะอรรถคดีญาณที่ประจักษ์ชัดในตัวเองของรอสส์นั้นไม่ได้ให้คำตอบที่ประจักษ์ชัด

เหมือนความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์ หรือการอนุมานทางตรรกศาสตร์ เพราะวิธีการยังมีความกำกวม และสรุปกฎความเป็นจริงทางจริยธรรมไม่ได้เลย ด้วยการอ้างเหตุผลสนับสนุนที่บกพร่องดังกล่าว จึงทำให้สมมติฐานของข้อสรุปของเขาผิดไปด้วย และทำให้การอ้างเหตุผลของเขานั้นขาดน้ำหนักความน่าเชื่อถือ

คำสำคัญ: อัชฉัตติกญาณ จริยธรรม ญาณวิทยา การตัดสินใจ

An Argument Against William David Ross's Explanation of the Use of Intuition in Moral Decision Making

Phramaha Pollawat EKARUNRUNGRIT
and Wilaiporn SUCHARITTHAMMAKUL

Abstract

This article aims to examine W. D. Ross's epistemological framework for ethical intuitionism as presented in his work *The Right and The Good*, focusing on the role of intuition in moral judgment. Employing an analytical approach to Ross's arguments supporting the establishment of ethical norms through intuition, the study reveals two key findings. First, Ross's foundational epistemological view, which posits that moral duties should primarily consider the past and present rather than extending to the future, presents a potential flaw. This oversight may lead to incomplete moral reasoning, neglecting the long-term impacts of actions and duties on others and future generations. Furthermore, Ross's own pluralistic theory of moral duties inherently involves future considerations, creating an internal inconsistency given his rejection of future-oriented outcomes. Second, the study finds that Ross's assertion of intuition as an inherently correct internal insight for moral decision-making also exhibits argumentative weaknesses. Ross's concept of self-evident intuition does not yield the same clarity or axiomatic truth as mathematical facts or logical inferences due to its inherent ambiguity and inability to establish definitive moral principles.

Consequently, these flawed supporting arguments undermine the validity of his conclusions and diminish the overall credibility of his reasoning.

Keywords: Intuition, Morality, Epistemology, Decision

1. บทนำ

เมื่อกล่าวถึงทฤษฎีอรรถัตติญาณหรือสัทญาณ ในปรัชญาโลกตะวันตก ที่มีชื่อเสียง มักจะพบเนื้อหาดังกล่าวในสาขาญาณวิทยาและเชิงจริยศาสตร์ มีการกำหนดนิยามความหมายของอรรถัตติญาณอยู่หลายประการ แต่ความหมายทางปรัชญาโดยภาพรวม คือ การหยั่งรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเองได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการให้เหตุผล การพิสูจน์ หรือการอนุมานใด ๆ ทำให้เข้าใจประจักษ์ชัดเจน ไม่ใช่สัญชาตญาณ (Instinct) หรือสามัญสำนึก (Common Sense) ไม่ใช่การรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส (Empiricist Moral Sense) ที่ผ่านทางการมองเห็นหรือได้ยิน แต่เป็นการรู้ภายในที่ลึกไปกว่าประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นการหยั่งรู้ความจริงที่ประจักษ์ชัดเจนในตัวเอง (Self-evident) นักญาณวิทยาอ้างถึงอรรถัตติญาณว่า ก่อนที่เราจะสามารถเรียนรู้ตรรกะเชิงรูปนัยหรือคณิตศาสตร์ได้ เราก็จะมีความเข้าใจพื้นฐานบางอย่างที่ดูเหมือนจะชัดเจนในตัวเองหรือมองเห็นได้ทันทีสำหรับเราอยู่แล้ว เช่น เรารู้ได้อย่างชัดเจนประจักษ์ว่า $2+3=5$ หรือข้อความทางตรรกศาสตร์ว่า ชายโสด คือ ชายที่ยังไม่แต่งงาน อรรถัตติญาณเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า เป็นลักษณะเฉพาะของปัญญาซึ่งคล้ายคลึงกับการรับรู้ แต่แตกต่างกัน¹

ในที่นี้จึงได้หยิบยกทฤษฎีอรรถัตติญาณของวิลเลียม เดวิด รอสส์ ในงานเขียน *The Right and The Good* มาศึกษาวิเคราะห์ที่มาและการเข้าถึงความรู้ที่เป็นจริง ซึ่งรอสส์มักจะนำไปใช้ในเชิงจริยธรรม เขาเริ่มต้นด้วยการวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดประโยชน์นิยมเชิงอุดมคติ (Ideal Utilitarianism) ของจอร์จ เอ็ดเวิร์ด มัวร์ (George Edward Moore) ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า สิ่งเดียวที่มีความสำคัญในแง่ของจริยธรรม คือ ผลลัพธ์หรือประโยชน์ที่ตามมา การกระทำที่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดความดีที่เป็นประโยชน์โดยรวมสูงสุด และปฏิเสธเรื่องสุขนิยม (Hedonism)

¹ Jonathan Dancy, Ernest Sosa, Matthias Steup, *A Companion to Epistemology*, Second Edition (Oxford: Blackwell, 2010), 464.

อย่างไรก็ตามรอสส์เองก็ไม่เห็นด้วยกับเรื่องสุขนิยมที่เน้นเรื่องความสุข คือ ความดีอันสูงสุดและควรเป็นเป้าหมายชีวิตของมนุษย์เรา เพราะเป็นแนวคิดที่มองเรื่องความดีทางจริยธรรมแคบจนเกินไป รวมถึงไม่เห็นด้วยกับแนวคิดประโยชน์นิยมด้วย เพราะเขาไม่เชื่อว่า ผลที่เกิดจากการกระทำเป็นเรื่องราวและเหตุการณ์ทางจริยธรรมไปได้ทั้งหมด ด้วยเหตุที่ว่า ความถูกต้องไม่ใช่ผล แต่เป็นเหตุหรือภาระที่ผูกมัดไว้ตั้งแต่แรกที่เราควรกระทำ² จึงจัดว่ารอสส์ไม่ยึดถือในเรื่องผลลัพธ์นิยม (Non-Consequentialist) การหยั่งรู้ถึงความถูกต้องดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นมาได้ด้วยตนเองเรียกว่า อรรถศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่เห็นด้วยกับหน้าที่นิยมแบบหลักการเดียว (Monistic Deontology) ของอิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) เพราะในชีวิตจริงหน้าที่ของเรามีไข่มุมแค่เพียงประการเดียวเสมอไป บางครั้งหน้าที่ต่าง ๆ หลายประการอาจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันให้เราต้องเลือกตัดสินใจ

รอสส์จึงวางกรอบแนวคิดเรื่อง หน้าที่ทางจริยธรรมเบื้องต้น ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ที่แน่นอนหรือไม่มีเงื่อนไข แต่เป็นหน้าที่ที่ผูกมัด เว้นแต่จะถูกแทนที่ด้วยหน้าที่ที่เข้มงวดกว่าในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เขาแยกแยะโดยพิจารณาว่าระหว่างสิ่งที่ “ถูกต้อง” กับสิ่งที่ “ดี” ซึ่งสิ่งหนึ่งจะ “ถูกต้อง” ถ้าสอดคล้องกับหน้าที่ ในขณะที่สิ่งหนึ่งจะ “ดี” ถ้ามันมีมูลค่าในตัวเอง โดยแตกต่างจากประโยชน์นิยม ซึ่งความถูกต้องของการกระทำของประโยชน์นิมนั้นถูกกำหนดโดยผลที่ตามมาเท่านั้น (กล่าวคือ การเพิ่มสิ่งดีให้สูงสุด) สำหรับรอสส์ การกระทำนั้นถูกหรือผิดขึ้นอยู่กับที่ยึดมั่นในหน้าที่โดยพื้นฐาน ไม่ใช่เพียงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น การกระทำที่ถูกต้อง คือ สิ่งที่ทำหน้าที่โดยพื้นฐานที่แข็งแกร่งที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งสามารถกำหนดได้โดยการใช้เหตุผลทางจริยธรรมอย่างรอบคอบ ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์การอ้างเหตุผลของรอสส์ที่นำมาสนับสนุนการสร้างบรรทัดฐานทางจริยธรรมซึ่งเน้นการมองกลับไปอดีตและปัจจุบัน ไม่ควรมองไปไกลถึงอนาคต และการสร้างหน้าที่ทางจริยธรรมผ่านอรรถศาสตร์ ซึ่งรอสส์อ้างว่า เป็นการรู้

² W.D. Ross, *The Right and The Good* (Oxford: Oxford University Press, 1930), 7-11.

ถึงสาเหตุหรือภาระที่ผูกมัดไว้ได้ด้วยตนเอง และรู้ถึงความถูกต้องเมื่อเกิดภาวะขัดแย้งของหน้าที่ โดยไม่ต้องผ่านการพิสูจน์หรืออนุมานใด ๆ โดยการอ้างเหตุผลดังกล่าวมีปัญหาหลายอย่างให้ต้องขบคิดในแง่มุมอื่น ๆ และไม่สามารถตอบโจทยเรื่องความถูกต้องในการตัดสินใจทางจริยธรรมได้

2. หน้าที่ทางจริยธรรม

กรอบความคิดพื้นฐานทางญาณวิทยาเชิงจริยศาสตร์ รอสส์ได้อธิบายเรื่องหน้าที่ทางจริยธรรมว่า นิยามความถูกต้อง ไม่ควรหมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเดียว เพราะในบางสถานการณ์ ความถูกต้อง ไม่ได้มาจากผลลัพธ์ที่ดีที่สุดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเสมอไป ควรเป็นมุมมองที่เน้นเรื่องอดีตและปัจจุบันเป็นหลัก แต่ไม่ควรมองไปไกลถึงอนาคต ซึ่งแนวคิดผลลัพธ์นิยมเน้นมองเรื่องผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมาประมวลรวมแล้วตัดสินใจการกระทำ แนวคิดดังกล่าวมองเรื่องในอนาคตมากเกินไป แท้จริงสิ่งที่เราควรกระทำมิใช่มองแต่เพียงผลลัพธ์ที่จะตามมาเท่านั้น แต่สิ่งที่ควรกระทำหรือหน้าที่ควรวางอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงในอดีตและปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกันมา เขายกตัวอย่างว่า เมื่อใครคนหนึ่งรับปากสัญญากับผู้ใดไว้ เขาย่อมคิดว่าเขาควรจะทำตามสัญญาที่ให้ไว้ ตัวอย่างนี้มีความชัดเจนมากกว่า การทำตามสัญญานั้นเขาทำไปโดยไม่ต้องคิดถึงผลที่ตามมาเลย เพราะเป็นสิ่งที่ควรกระทำอยู่แล้วตั้งแต่ต้นโดยปกติวิสัย หรือการชดใช้ความผิดพลาดในอดีต เช่น หากคุณทำร้ายใครหรือทำสิ่งของเขาเสียหาย คุณมีหน้าที่ต้องซ่อมแซมความเสียหายหรือขอโทษด้วยความจริงใจ ยิ่งไปกว่านั้น คือ รอสส์มองว่าสิ่งนี้น่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด การรักษาสัญญาเกิดเพราะกระบวนการในอดีตที่ผูกไว้ ไม่ใช่เรื่องอนาคตหรือผลลัพธ์เป็นหลัก (แม้ว่าในปัจจุบันจริงเป็นเรื่องส่งผลต่ออนาคตด้วย เพราะทำให้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจในแง่บุคคล และทำให้ระบียบสังคมดี ผู้คนมีความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อกัน

ในแง่ส่วนรวม) ดังนั้นสิ่งที่ทำให้รอสส์คิดว่าการกระทำในลักษณะหนึ่ง ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องก็คือ ความจริงที่ว่าเขาสัญญาว่าจะทำ ส่วนผลลัพธ์จากการกระทำไม่สามารถนำมาเป็นเหตุผลที่เขาเรียกมันว่าถูกต้องได้³

สมมติว่า หากทำตามสัญญากับ A จะทำให้เกิดผลดี 1,000 หน่วยสำหรับเขา แต่ถ้าทำอย่างอื่น จะทำให้เกิดผลดี 1,001 หน่วยสำหรับ B ซึ่งเราไม่ได้สัญญาอะไรกับเขาเลย โดยที่ตัวแปร คือ ผลที่ตามมาของทั้งสองการกระทำนั้นมีค่าเท่ากัน เราควรคิดว่าเป็นหน้าที่ของเราอย่างชัดเจนที่จะต้องทำการกระทำที่สอง ไม่ใช่การกระทำแรกหรือไม่ รอสส์คิดว่าไม่ เพราะมีเพียงความแตกต่างในมูลค่าที่มากขึ้นระหว่างผลที่ตามมาทั้งหมดเท่านั้นที่จะทำให้เราไม่ปฏิบัติตามหน้าที่โดยพื้นฐานต่อ A ได้ ท้ายที่สุดแล้ว สัญญาก็คือสัญญา และไม่ควรปฏิบัติอย่างไม่ใส่ใจดังทฤษฎีที่เราากำลังตรวจสอบอยู่นี้ สัญญาคืออะไรนั้นไม่ถกเถียงกันที่จะระบุ แต่เราเห็นพ้องต้องกันว่า สัญญาเป็นข้อจำกัดทางจริยธรรมอย่างสำคัญต่อเสรีภาพในการกระทำของเรา หากเลือกผลดี 1,001 หน่วยของ B แทนที่จะทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับ A นั้น อาจเป็นการไม่ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของเราในฐานะแสดงตัวเป็นผู้ใจบุญมากเกินไป คือ ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการกุศลหรือความพยายามเพื่อประโยชน์ผู้อื่นมากกว่าการรักษาสัญญา แต่ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของเราในฐานะผู้ให้สัญญาน้อยมาก⁴ การผิดสัญญาแม้จะดูไม่มีนัยสำคัญยิ่งใหญ่ แต่ก็ถือเป็นการละเมิดความไว้วางใจอย่างร้ายแรง และทำลายรากฐานของความสัมพันธ์ ตรงกันข้าม การรักษาสัญญาไม่ใช่แค่เรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยพื้นฐานของการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันแข็งแกร่ง ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านอาชีพอีกด้วย นี่เป็นการหยั่งรู้ที่รอสส์คิดในเชิงจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นที่มาในการอธิบายเรื่องอรรถศัพทวิทยาของมนุษย์เราที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติด้วย

³ W.D. Ross, *The Right and The Good*, 17-18.

⁴ *Ibid.*, 34-35.

อีกแนวคิดหนึ่งที่รอสส์มีความเห็นแย้ง คือ หน้าที่นิยมแบบหลักการเดียวของคานท์ ได้แก่ หน้าที่ทางจริยธรรมที่มีลักษณะคำสั่งแบบเด็ดขาด (Categorical Imperative) เป็นคำสั่งหรือกฎจริยธรรมที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามบนหลักการเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความปรารถนาหรือมีเหตุบรรเทาโทษอย่างไรก็ตาม ในฐานะที่เป็นจริยธรรม คำสั่งเหล่านี้ย่อมผูกมัดทุกคน⁵ รอสส์ไม่คิดว่าหน้าที่ควรเป็นเช่นนั้น แต่หน้าที่ คือ การรับรู้ที่เป็นปฐมฐาน (Prima Facie) หรือการนึกถึงอย่างเป็นปฐมต่อปรากฏการณ์ทางจริยธรรม และการรับรู้ดังกล่าวบางครั้งยังสามารถเปลี่ยนไปเป็นภาพลวงตา ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ที่แท้จริงก็เป็นได้ แท้จริงยังมีความเป็นจริงทางปริวิสัยที่เกี่ยวกับความเป็นธรรมชาติของเหตุการณ์อยู่ ความจริงทางจริยธรรมยังมีอยู่จริงเป็นสากล รอสส์โต้แย้งว่า แนวคิดของคานท์ไม่สามารถอธิบายความซับซ้อนของชีวิตทางจริยธรรมได้ โดยทางพฤตินัยหรือเหตุการณ์ในชีวิตจริง สิ่งที่เราควรกระทำหรือหน้าที่ของเรามีใช่มีแค่เพียงประการเดียว บางครั้งหน้าที่ต่าง ๆ หลายประการอาจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันให้เราต้องตัดสินใจ ดังนั้นหลักการเดียวอาจจะไม่สามารถใช้ได้ รอสส์มุ่งหวังที่จะวิเคราะห์ความซับซ้อนทางจริยธรรมนี้ เขาพยายามแบ่งหน้าที่คร่าว ๆ ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) หน้าที่ต่อตัวเรา: การพัฒนาตนเองทางร่างกาย จิตใจ จริยธรรม ฯลฯ หน้าที่นี้มีใช่เป็นสิ่งที่เราอยากทำ แต่เป็นสิ่งที่ดีที่สุดต่อตัวเราถ้ากระทำ

2) หน้าที่ต่อผู้อื่น

2.1) ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำในอดีตที่เราผูกมัดไว้ ได้แก่

- (1) ความซื่อสัตย์ (การรักษาสัญญา) แม้แต่การให้คำมั่นสัญญาในพิธีแต่งงาน หรือการร่วมแข่งขันเกมกีฬา ก็เป็นการให้สัญญาโดยนัยว่าจะปฏิบัติตามกฎกติกาไปในตัว
- (2) การชดใช้ (Reparation) ชดเชยสิ่งที่เราเคยกระทำผิดไว้ต่อบุคคลนั้น เช่น ยืมสิ่งของจากเพื่อนบ้านมาใช้แล้วเราทำเสียหาย สิ่งที่เป็นหน้าที่ คือ ควรชดใช้คืน

⁵ H.J. Paton, *The Categorical Imperative: A study in Kant's Moral Philosophy* (London: Hutchinson's University Library, 1946) 72-73.

- (3) ความมกัตัญญ เราควรกระทำสิ่งดีตอบแทนน้ำใจบุคคลที่เคยช่วยเหลือเรา
- 2.2) ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำในอดีตที่เราผูกมัดไว้ ได้แก่
- (1) ความการุณย์ (Beneficence) เป็นหน้าที่ในการทำความดีช่วยเหลือผู้อื่นในยามยาก
 - (2) ความไม่ประทุษร้าย (Non-maleficence) ไม่เบียดเบียนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
 - (3) ความยุติธรรม ให้สิ่งที่ผู้อื่นควรได้รับ เช่น เมื่อเรามีตำแหน่งหรืออำนาจที่จะให้ได้ก็กระทำอย่างยุติธรรม⁶

3. อัชฉัตติกญาณ การหยั่งรู้ภายใน

รอสส์คิดว่า ความคิดของมนุษย์แม้แต่ยุคดึกดำบรรพ์เกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้อง โดยเฉพาะนั้นถูกจำกัดเป็นส่วนใหญ่โดยประเพณีและการลงโทษของเชื้อชาติและวัยของพวกเขา ความก้าวหน้าทางจริยธรรมมีความเป็นไปได้ เพราะมีคนทุกยุคที่เห็นความแตกต่างและได้ฝึกฝนหรือน้อยก็สั่งสอนจริยธรรมในบางแง่มุมที่สูงกว่าเชื้อชาติและวัยของพวกเขา และแม้แต่ผู้สนับสนุนจริยธรรมระดับที่ต่ำกว่าก็อาจสงสัยได้ว่า กฎหมายและประเพณีของพวกเขาเป็นไปตามความถูกต้องอื่นที่ไม่ใช่ของตัวพวกเขาเองกำหนด มันเป็นธรรมเนียมที่มาพร้อมกับความคิดที่ว่า “ธรรมเนียมนั้นถูกต้อง” หรือ “ธรรมเนียมนั้นถูกกำหนดโดยใครบางคนที่มีสิทธิในการสั่งการ” และหากจิตสำนึกของมนุษย์มีความต่อเนื่องโดยการสืบเชื้อสายโดยมีจิตสำนึกระดับที่ต่ำกว่าซึ่งไม่มีแนวคิดเรื่องความถูกต้องเลย นั่นไม่จำเป็นต้องทำให้เราสงสัยว่า แนวคิดนั้นเป็นแนวคิดขั้นสูงสุดและไม่สามารถย่อหรือลดระดับลงมาได้ หรือว่าความถูกต้อง (โดยพื้นฐาน) ของการกระทำบางประเภทนั้นประจักษ์ชัดเจนในตัวเอง สิ่งนี้เป็นที่มาของอัชฉัตติกญาณ อย่างไรก็ตาม

⁶ W.D. Ross, *The Right and The Good*, 21.

ธรรมชาติของสิ่งที่ชัดเจนในตัวเองนั้นไม่ได้ประจักษ์ชัดเจนสำหรับจิตทุกดวงที่ยังไม่ถูกพัฒนา แต่เข้าถึงการหยั่งรู้ภายในได้โดยตรงโดยจิตที่เติบโตถึงระดับหนึ่งแล้ว และเพื่อให้จิตเติบโตถึงระดับที่จำเป็น การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากรุ่นสู่รุ่นมีความจำเป็นพอ ๆ กับการพัฒนาที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยทารกจนโตเป็นผู้ใหญ่⁷ หากตัวเขาอยู่ในสถานการณ์เผชิญกับความขัดแย้งของหน้าที่ทางจริยธรรม สิ่งที่ต้องทำ คือ เรียนรู้สถานการณ์ทั้งหมดเท่าที่รับรู้ได้อย่างถี่ถ้วนจนกระทั่งตกตะกอนทางความคิดและหยั่งรู้ภายในได้ว่า หน้าที่หนึ่งเป็นภาระสำคัญกว่าอีกอย่างหนึ่ง (ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น)⁸

แนวคิดอัสมัตติกญาณของรอสส์ คือ การหยั่งรู้ความจริงทางจริยธรรมซึ่งไม่ใช่สามัญสำนึก และไม่ใช่ความรู้หรือความเข้าใจทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสที่ผ่านทางการมองเห็นหรือได้ยิน แต่เป็นความรู้ภายในที่ลึกไปกว่าประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นการหยั่งรู้ความจริงที่ประจักษ์ชัดในตัวเอง คือ ขึ้นอยู่กับตัวเองและเป็นความจริงทางจริยธรรมที่ตายตัวแน่นอน ไม่ใช่ในแง่ที่ว่าประจักษ์ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตของเรา หรือทันทีที่เราเผชิญกับปัญหาเป็นครั้งแรก แต่ในแง่ที่ว่า เมื่อเรามีวุฒิภาวะทางจิตใจเพียงพอ และได้ใส่ใจไตร่ตรองกับปัญหานั้นเพียงพอแล้ว ก็จะประจักษ์ชัดเจนโดยไม่ต้องมีหลักฐานหรือปัจจัยอื่นใดนอกเหนือไปจากตัวมันเอง การหยั่งรู้นี้คล้ายคลึงกับความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์ที่ยอมรับว่าเป็นจริงโดยไม่ต้องพิสูจน์ เพราะถูกต้องโดยตัวมันเอง เป็นหลักฐานให้ตัวมันเองได้ เป็นความจริงโดยมูลฐานที่ส่งสัยลงไปไม่ได้อีกแล้ว หรือคล้ายคลึงกับความจริงที่สมเหตุสมผลในการอนุมานทางตรรกศาสตร์ เป็นความเข้าใจโดยชัดเจนที่มาจากการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับประสบการณ์ระเบียบจริยธรรมที่แสดงไว้ในข้อเสนอเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติพื้นฐานของจักรวาล เช่นเดียวกับโครงสร้างเชิงพื้นที่หรือเชิงตัวเลขที่แสดงในสัจพจน์ของ

⁷ Ibid., 12.

⁸ Ibid., 19.

เราคาดนิหรือเลขคณิต⁹ และหากมีสถานการณ์ที่ทำให้เราอยู่ในความขัดแย้งกันระหว่างอชฉัตตติญาณกับทฤษฎี อชฉัตตติญาณจะถูกต้องก่อน แนวคิดลักษณะนี้จะต้องมีคำถามตามมาแน่นอนว่า อชฉัตตติญาณเป็นการหยั่งรู้ภายในของแต่ละคน และถ้าหากแต่ละคนมีการหยั่งรู้ที่แตกต่างกัน เราจะเลือกทำตามใคร ใครจะเป็นคนตัดสินว่า การหยั่งรู้ของคนนี้ถูกต้อง ส่วนอีกคนหนึ่งบกพร่อง

รอสส์จึงอธิบายว่า โดยพื้นฐานแล้วความเชื่อมั่นทางจริยธรรมของคนที่มีความคิดรอบคอบและมีการศึกษาดีสามารถเป็นข้อมูลทางสถิติในการให้เหตุผลทางจริยธรรมได้ เช่นเดียวกับการรับรู้ทางประสาทสัมผัสก็สามารถเป็นข้อมูลทางสถิติของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติได้ และการรับรู้ทางประสาทสัมผัสอาจจะถูกปฏิเสธเมื่อขัดแย้งกับการรับรู้ทางประสาทสัมผัสอื่น ๆ ที่แม่นยำกว่า แม้ความเชื่อมั่นทางจริยธรรมก็ถูกปฏิเสธได้เช่นกัน ต่อเมื่อขัดแย้งกับความเชื่อมั่นอื่น ๆ ที่ผ่านการทดสอบด้วยการไตร่ตรองแล้วได้ผลดีกว่า¹⁰ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์มีการทดลองและพิสูจน์ว่าใช้งานได้ดีหรือไม่ดีในการอธิบายข้อมูลทางสถิติซึ่งมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนได้ตลอด หากสามารถอธิบายและพิสูจน์ได้ว่ามีความแม่นยำกว่า เช่น ทฤษฎีความสมบูรณ์ของปริภูมิและเวลาโดยใช้กฎของนิวตัน (Sir Isaac Newton) ถูกแทนที่ด้วยทฤษฎีสัมพัทธภาพของไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ที่ค้นพบขึ้นใหม่ว่า แสงมีความเร็วคงที่เสมอ ทำให้คุณสมบัติอื่น ๆ คือ ปริภูมิเคลื่อนไหวและโค้งงอได้ (เกิดจากมวลและพลังงาน) เวลามีความแตกต่างกันได้¹¹ ในความคิดของรอสส์ คือ ทฤษฎีที่ดีที่สุด คือ ทฤษฎีที่มีความเหมาะสมกับข้อมูลทางสถิติที่ส่งผ่านกันมา เขาไม่ได้บอกว่า ทุกการหยั่งรู้เป็นส่วนที่น่าเชื่อถือได้เสมอ แต่กำลังจะบอกว่า มนุษย์เราเชื่อในทฤษฎีทั่วไปในโลกนี้ว่า เราควรทำให้คงที่ตายตัว ซึ่งมีหลายวิธีที่จะทำให้เหมาะสม แต่หากทฤษฎีเรื่องใดมีความไม่ตายตัว

⁹ Ibid., 29.

¹⁰ Ibid., 41.

¹¹ Thomas S. Kuhn, *The Structure of Scientific Revolutions*. Third Edition (Chicago: The University of Chicago Press, 1996), 149.

เปลี่ยนได้เสมอ เรามักจะพิจารณาทฤษฎีนั้นว่า ควรพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะ
ได้คำตอบที่ตายตัว รอสส์คิดว่า จริยศาสตร์ควรมีทฤษฎีที่ตายตัว ชัดเจน เป็น
หลักการที่ปรับใช้ได้กับทุกคน และยังเชื่อว่า ความเชื่อมั่นทางจริยธรรมที่มีอยู่
ของบุคคลที่ดีที่สุด คือ ผลผลิตสะสมจากการไตร่ตรองทางจริยธรรมของหลาย
ชั่วอายุคน ซึ่งพัฒนาพลังที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่งในการชื่นชมความแตกต่างทาง
จริยธรรม ข้อชี้ขาดเรื่องจิตสำนึกทางจริยธรรมของบุคคลที่ดีที่สุด คือ รากฐานที่
เขาต้องสร้างขึ้น แม้ว่าจะต้องผ่านการเปรียบเทียบกันก่อนและขัดข้อขัดแย้งใด ๆ
ที่อาจมีอยู่ในนั้นก็ตาม¹²

เกณฑ์การตัดสินความรู้ของรอสส์ คือ หน้าที่ที่แท้จริง (Actual Duty) มี
ความสำคัญกว่า หน้าที่ที่ผ่านการรับรู้แบบปฐมฐานเสมอ (Prima Facie Duty)
ในสถานการณ์ที่หน้าที่หลายประการบังเกิดขึ้น และเป็นหน้าที่ที่มีความขัดแย้ง
กันด้วย เราจึงต้องตัดสินใจว่าหน้าที่ใดมีความสำคัญกว่ากัน รอสส์เห็นว่า แท้จริง
ลำดับความสำคัญก่อนหลังของหน้าที่ไม่ได้มีความจำเพาะเจาะจงเสมอไป
ตัวอย่างเช่น หน้าที่ด้านความการุณย์ในการช่วยเหลือเด็กที่กำลังจะจมน้ำย่อม
มีความสำคัญกว่าหน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ในการตกลงรับคำเพื่อนว่าจะไปทาน
อาหารกลางวันด้วยกัน ในทางตรงกันข้าม หน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ในการรับปาก
ว่าจะซื้อรองเท้าบัลเลต์ให้ลูกสาวเพื่อเรียนบัลเลต์ย่อมมีความสำคัญกว่าหน้าที่
ด้านความการุณย์ในการให้เงินกับนักท่องเที่ยวที่หมดตัว อย่างไรก็ตามในทุก ๆ
สถานการณ์หน้าที่ที่มีความสำคัญกว่าจัดว่าเป็นหน้าที่ที่แท้จริง อัจฉตติญาณ
จะบอกสิ่งที่ควรทำก่อน รอสส์ปฏิเสธความคิดของคานท์ที่ว่า หน้าที่ทางจริยธรรม
มีลักษณะเป็นคำสั่งหรือกฎจริยธรรมที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามบนหลักการเดียวกัน
เช่น ไม่ใช่เพียงแค่การที่คุณมีหน้าที่พูดความจริงในแต่ละสถานการณ์เท่านั้น แต่
ต้องพูดความจริงแม้กระทั่งว่าตกอยู่ในสถานการณ์ที่ผู้ร้ายมายืนอยู่ที่หน้าประตู
และถามว่า เพื่อนคุณอยู่ที่ไหน และคุณก็รู้ว่า ผู้ร้ายต้องการจะฆ่าเพื่อน ตามหลัก
การคานท์ คุณไม่สามารถโกหกคนร้ายได้ รอสส์คิดว่า หน้าที่การพูดความจริงเป็น

¹² Id.

สิ่งสำคัญก็จริง ถึงกระนั้นหน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ อาจถูกลดความสำคัญและแทนที่ด้วยหน้าที่อื่นได้ คือ หน้าที่ด้านความไม่ประทุษร้าย หน้าที่ดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญกว่าหน้าที่อื่น ๆ เสมอ และจัดเป็นหน้าที่ที่แท้จริงด้วย โดยสรุป คือ ทฤษฎีเรื่องหน้าที่ทางจริยธรรมของรอสส์จึงจัดเข้ากับความเป็นพหุนิยม เพราะเขาเชื่อว่า การกระทำไม่น่าจะมีเพียงเหตุผลเดียวเป็นแรงจูงใจ แต่การกระทำของเรามีหลายเหตุผลเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสำคัญในบางบริบทที่มากกว่า ด้วยทัศนะและกรอบความคิดดังกล่าว จึงนำไปสู่ข้อสรุปของรอสส์ที่ว่า อัชคณิติกญาณมีอยู่จริงและใช้ในการตัดสินความถูกต้องทางจริยธรรมได้

4. ปัญหาของการอ้างเหตุผลเพื่อสนับสนุนอัชคณิติกญาณในการตัดสินความถูกต้อง

ผู้เขียนมีข้อโต้แย้งต่อกรอบความคิดทางญาณวิทยาเชิงจริยศาสตร์ผ่านอัชคณิติกญาณในการตัดสินความถูกต้อง 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ การไม่มองเรื่องอนาคตมาเกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางจริยธรรมนำไปสู่การใช้เหตุผลทางจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ และประเด็นที่สอง คือ อัชคณิติกญาณไม่ได้นำมาซึ่งความถูกต้องในการตัดสินทางจริยศาสตร์

4.1 ประเด็นแรก รอสส์คิดว่า นิยามความถูกต้อง ไม่ควรหมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเดียว เพราะในบางสถานการณ์ ความถูกต้อง ไม่ได้มาจากผลลัพธ์ที่ดีที่สุดเสมอไป ผู้เขียนคิดว่า ระบบจริยธรรมที่ละเลยอนาคตอาจนำไปสู่การใช้เหตุผลทางจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ โดยละเลยผลกระทบในระยะยาวของการกระทำและหน้าที่ต่อผู้อื่นและคนรุ่นต่อไป เราจะไม่สามารถคำนึงถึงอันตรายหรือประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของเรา ซึ่งอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่ถูกต้องทางจริยธรรมได้เช่นกัน

แม้ตัวอย่างเรื่อง การรักษาสัญญาเป็นสิ่งที่ควรกระทำ แต่หากมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งไม่ได้คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันทำให้เราต้องตัดสินใจผ่านการรับรู้ที่เป็นปณมฐานอย่างที่เราสงสัยอ้างถึง เขาจะพบปัญหาเรื่องผลลัพธ์หรือประโยชน์ในอนาคตขึ้นมาทันที เช่นตัวอย่างที่เราสงสัยยกมาว่า หากเราตกลงรับคำเพื่อนไว้ว่า จะไปทานอาหารกลางวันด้วยกัน แต่ตอนระหว่างทางที่จะไปพบเพื่อน เหลือบไปเห็นเด็กที่กำลังจะจมน้ำ และไม่มีใครอยู่บริเวณนั้นเลยนอกจากตัวเรา หากสถานการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้น เราจะเลือกหน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ คือ การรักษาสัญญา หรือหน้าที่ด้านความการุณย์ เราสงสัยเองก็คิดว่า หน้าที่ด้านความการุณย์ในการช่วยเหลือเด็กที่กำลังจะจมน้ำย่อมมีความสำคัญกว่าหน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ในการตกลงรับคำเพื่อนว่าจะไปทานอาหารกลางวันด้วยกัน เพราะอรรถัตติญาณจะปรากฏชัดทันทีว่า การช่วยชีวิตคนมีความสำคัญกว่า อรรถัตติญาณกับการตัดสินใจเลือกทางจริยธรรมจึงความเกี่ยวข้องกัน คือ ตัวญาณบ่งบอกให้เรารู้ว่า ความถูกต้องจริง ๆ คืออะไร ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งของหน้าที่ที่ควรจะทำ

หน้าที่ด้านความซื่อสัตย์บ่งบอกถึงความรับผิดชอบในอดีตและปัจจุบันที่สืบเนื่องกันมา แต่หน้าที่ด้านความการุณย์บ่งบอกถึงความรับผิดชอบที่ส่งผลต่ออนาคต แน่แน่นอนว่าหากเราไม่ช่วยเหลือเด็กที่กำลังจะจมน้ำ โอกาสที่เด็กจะเสียชีวิตอาจจะมีสูง แม้เด็กจะไม่ใช่นายาติของเราก็ตาม แต่หากเรามีความสามารถพอที่จะช่วยเหลือได้ แต่เราเลือกที่จะไม่ช่วย การกระทำดังกล่าวจะส่งผลกระทบถึงอันตรายต่อชีวิตของผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์เลวร้ายในอนาคต เพราะฉะนั้นการพิจารณาประโยชน์ในอนาคตไว้ในหลักการจริยธรรมด้วยผู้เขียนคิดว่า ยังเป็นสิ่งจำเป็นการที่เราสงสัยคิดว่า หน้าที่ทางจริยธรรมไม่ควรมองไปไกลถึงอนาคต หากมองในแง่ดี เราสงสัยอาจจะหมายความว่าหน้าที่หรือสถานการณ์เดียวที่ไม่มีความซับซ้อนสิ่งที่เขาสื่อความหมายยังเกิดความสมเหตุสมผลอยู่ แต่เมื่อใดที่มีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อนเข้ามาเกี่ยวข้อง ตกอยู่ในสถานะหน้าที่ทางจริยธรรมหลายประการ

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เราย่อมหนีไม่พ้นเรื่องการพิจารณาผลลัพธ์หรือประโยชน์ในอนาคตเข้าไปด้วย ประเด็นเรื่องหน้าที่ทางจริยธรรมผ่านการรับรู้ที่เป็นปฐมฐานของรอสส์ที่พยายามปฏิเสธผลลัพธ์นิยม จึงไม่สมเหตุสมผลไปในทันที

อีกทั้งรอสส์ไม่เห็นด้วยกับหน้าที่นิยมแบบหลักการเดียวของคานท์ แต่เห็นด้วยกับหน้าที่แบบพหุนิยม ที่เหตุการณ์ในชีวิตจริงมักมีความซับซ้อนมากกว่า การเห็นด้วยกับทฤษฎีหน้าที่ทางจริยธรรมผ่านการรับรู้ที่เป็นปฐมฐาน แต่ปฏิเสธเรื่องการมองไปไกลถึงผลลัพธ์หรือประโยชน์ในอนาคตในการวางหลักการทางจริยธรรม เป็นการขัดขาหรือขัดแย้งทางความคิดของตัวเองไปโดยปริยายหรือไม่ รอสส์สาธยายต่อว่า ในสถานการณ์ที่หน้าที่หลายประการบังเกิดขึ้น และเป็นหน้าที่ที่มีความขัดแย้งกัน ลำดับความสำคัญก่อนหลังของหน้าที่ไม่ได้มีความจำเพาะเจาะจงเสมอไป เช่น หน้าที่ด้านความกรุณาในการช่วยเหลือเด็กที่กำลังจะจมน้ำย่อมมีความสำคัญกว่า หน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ในการตกลงรับค่าเพื่อนจะไปทานอาหารกลางวันด้วยกัน นี่ก็เป็นการขัดขาหรือขัดแย้งทางความคิดของตัวเองไปโดยปริยายอีกเช่นเคย เพราะตอนแรกรอสส์คิดว่า นิยามความถูกต้องไม่ควรหมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเดียว แต่ควรหมายถึง ภาระผูกพันทางจริยธรรมที่เคยกระทำไว้ ความถูกต้องของรอสส์ไม่สนับสนุนผลลัพธ์ที่มองไปไกลถึงอนาคต แต่กับทฤษฎีหน้าที่แบบพหุนิยม รอสส์เห็นว่า ควรให้ช่วยเด็กที่กำลังจะจมน้ำ เพราะกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่า เด็กอาจจะเสียชีวิตได้ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่รอสส์โต้แย้งคานท์ว่า สถานการณ์ที่ผู้ร้ายมายืนอยู่ที่หน้าประตูและถามว่า เพื่อนคุณอยู่ที่ไหน และคุณก็รู้ว่า ผู้ร้ายต้องการจะฆ่าเพื่อน หน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ อาจถูกลดความสำคัญและแทนที่ด้วยหน้าที่อื่นได้ คือ หน้าที่ด้านความไม่ประทุษร้าย รอสส์สนับสนุนให้เลือกโกหกได้เพื่อช่วยชีวิตเพื่อนซึ่งมีความสำคัญกว่า เพราะหากพูดความจริงชีวิตเพื่อนก็จะเป็นอันตรายในอนาคต นี่ก็เป็นเรื่องของการตัดสินใจ และผลของการตัดสินใจย่อมส่งผลต่ออนาคตเช่นกัน จะเห็นได้ว่า หน้าที่ทางจริยธรรมแบบ

พหุนิยม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่รอสส์สนับสนุนกลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องอนาคตไปด้วยในตัว เหตุใดรอสส์จึงปฏิเสธหลักการการมองผลลัพธ์ในอนาคต ดังนั้นหลักการและทฤษฎีของเขาจึงเป็นประจักษ์ว่า ชัดแย้งหรือขัดแย้งกันเองในตัว ยิ่งถ้าเป็นเรื่องหน้าที่เชิงปัจเจกขัดแย้งกับหน้าที่เชิงสังคม เช่น แม่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เรามีหน้าที่ช่วยดูแลแม่ (หน้าที่ด้านความกตัญญู) ขณะเดียวกันถึงกำหนดเวลาเข้ารับราชการทหาร (หน้าที่ด้านความยุติธรรม) ชายทุกคนต้องทำเพื่อชาติ อรรถัตติกญาณของรอสส์จึงจะไม่สามารถตัดสินได้ทันทีตามที่กล่าวอ้าง

ผู้เขียนเห็นว่า หลักการทางจริยธรรม ควรเป็นหลักการที่ปรับใช้ได้ทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคต แน่แน่นอนว่า ระบบจริยธรรมที่มองพิจารณาทั้งความเป็นจริงในอดีตและปัจจุบันที่เกี่ยวข้องเนื่องกันมา รวมไปถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยความคิดดังกล่าวเป็นเหมือนกับการตีคลุมไปทั้งหมด ไม่ได้มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นเฉพาะตัวแบบระบบจริยธรรม 2 แนวคิดใหญ่อย่างหน้าที่นิยมที่มองเรื่องอดีตและปัจจุบันในความเป็นสาเหตุ และประโยชน์นิยมที่มองเรื่องอนาคตในความเป็นผลลัพธ์ก็จริง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะทำไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ บริบท และปัญญาของบุคคลในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพราะหากไม่จำเป็นจริง ๆ มนุษย์เราก็ไม่อยากตกอยู่ในสถานการณ์แบบกลืนไม่เข้าคายไม่ออก (Dilemma) ผู้เขียนคิดว่า เมื่อเผชิญหน้ากับหน้าที่ทางจริยธรรมหลายประการในเวลาเดียวกันซึ่งมีความขัดแย้งกันด้วย ผู้ตัดสินใจควรพิจารณาให้รอบคอบทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ปัจจุบันและผลกระทบในอนาคตพร้อมกัน แล้วเลือกกระทำทุก ๆ หน้าที่ไปพร้อม ๆ กันเท่าที่สามารถจะทำได้ แน่แน่นอนว่าเมื่อตัดสินใจไปแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่สมบูรณ์แบบ แต่อย่างน้อยก็ได้ชื่อว่า ทำดีที่สุด บริบทของสถานการณ์นั้น ๆ บนพื้นฐานของหลักการที่ถูกต้องและคำนึงถึงผลลัพธ์ด้วย เช่นตัวอย่างของรอสส์ที่ยกมาเรื่องการช่วยเหลือเด็กจมน้ำระหว่างทาง ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อเลือกช่วยเหลือแล้วก็ต้องกลับไปทำหน้าที่ด้านความซื่อสัตย์ในการตกลงรับคำเพื่อนว่าจะไปทานอาหารกลางวันด้วย อธิบายถึงความจำเป็นที่ต้องช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเป็น

เหตุผลที่รับฟังได้ เพื่อนยอมเข้าใจในหลักการและเหตุผล และเราอาจจะกระทำการชดเชยให้เพื่อนในภายหลัง หรือสถานการณ์การเลือกโกหกเพื่อช่วยชีวิตเพื่อน เราเลือกทำทั้ง 2 หน้าที่ได้ด้วยการไม่โกหก แต่ก็ไม่พูดความจริงจนเพื่อนตกอยู่ในอันตราย หมายความว่า ไม่จำเป็นต้องพูด หรือไม่ให้การใด ๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าผลจากการที่เราไม่พูด เราอาจจะตกอยู่ในอันตรายแทน แต่ก็จำเป็นต้องเสียสละเพื่อรักษาความดีให้ได้บนพื้นฐานของหลักการและผลลัพธ์ในอนาคต เพราะความดีและความถูกต้องไม่ใช่เรื่องกระทำได้ง่าย มักมีอุปสรรคและปัญหาเข้ามาบั่นทอนอยู่เสมอ ดังนั้นกรอบแนวความคิดของผู้เขียนจึงสนับสนุนการพิจารณาความสำคัญในทุกด้าน แล้วจึงตัดสินใจกระทำ

ผู้เขียนมองว่า สัมพันธภาพของกาลเวลามีความเกี่ยวพันกันหมด ไม่ว่าจะเป็นอดีตที่มีสาเหตุเกื้อส่งผลเกี่ยวเนื่องกับปัจจุบันซึ่งจะเป็นผลลัพธ์ใหม่ และแม้ปัจจุบันหากเราสร้างการกระทำที่เป็นสาเหตุใหม่ย่อมส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ใหม่กว่าเพิ่มอีก อดีตจึงเกี่ยวพันกับปัจจุบัน ในขณะเดียวกันการกระทำในปัจจุบันก็จะเกี่ยวพันไปถึงอนาคต โดยเฉพาะสถานการณ์ที่มีหน้าที่ที่ควรทำเพิ่มเข้ามาเป็นความท้าทายที่ต้องจัดการด้วยการตัดสินใจซึ่งจะส่งผลให้ได้ทั้งทางบวกหรือทางลบในอนาคต แม้แต่อาริสโตเติลก็เคยอธิบายเรื่องจริยธรรมแห่งคุณธรรม (Virtue Ethics) ว่า จริยธรรมควรเน้นที่ลักษณะนิสัยและคุณธรรมของตัวแทนทางจริยธรรม แต่ก็ไม่ได้ละเลยผลที่ตามมาในอนาคต บุคคลที่มีคุณธรรมจะกังวลเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองในระยะยาวของตนเองตลอดจนความเป็นอยู่ที่ดีของคนรุ่นต่อไป ซึ่งต้องคิดนอกกรอบปัจจุบันไปด้วย¹³ ทฤษฎีจริยธรรมจำนวนมากโดยเฉพาะทฤษฎีผลลัพธ์นิยม หรือประโยชน์นิยมเน้นย้ำว่าต้องคำนึงถึงผลที่ตามมาในอนาคตของการกระทำ การละเลยอนาคตอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นอันตรายในระยะยาว เรามีความรับผิดชอบต่อคนรุ่นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านต่างๆ เช่น จริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งการกระทำในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อโลกและผู้คนในอนาคต

¹³ Aristotle, *Nicomachean Ethics*, tran. and ed. Roger Crisp (Cambridge: Cambridge University Press, 2000), 10-18.

หลักจริยธรรมควรคำนึงถึงความไม่แน่นอนในอนาคตและใช้มาตรการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงอันตราย หากหลักเกณฑ์จะมีผลใช้บังคับอย่างสากล หลักเกณฑ์นั้นจะต้องใช้ได้กับสิ่งมีชีวิตที่ใช้เหตุผลทุกคนในทุกยุคทุกสมัย จึงควรพิจารณาถึงอนาคตไปด้วย¹⁴ เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะมองไปในช่วงเวลาใดก็ตาม ล้วนแล้วแต่มีการส่งผลของการกระทำด้วยกันทั้งสิ้นทั้งด้านบวกหรือลบ ดังนั้นการพิจารณาอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จึงเป็นแนวทางสำหรับพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สำคัญ การละเลยแง่มุมทางกาลเวลาหนึ่งอาจนำไปสู่การใช้เหตุผลทางจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์หรือบกพร่อง

4.2 ประเด็นที่สอง ผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตต่อกรอบความคิดเรื่องอรรถัตถิญาณ การหยั่งรู้ภายในของรอสส์ที่ประจักษ์ชัดในตัวเองต่อความเป็นจริงทางจริยธรรม ความดี ความถูกต้อง เมื่อเรามีวุฒิภาวะทางจิตใจเพียงพอ และได้ใส่ใจไตร่ตรองกับปัญหานั้นเพียงพอแล้ว ก็ารู้ประจักษ์ชัดเจนโดยไม่ต้องมีหลักฐานหรือปัจจัยอื่นใดนอกเหนือไปจากตัวมันเองนั้นว่า

1) เป็นหลักการที่นำมาซึ่งความถูกต้องในการตัดสินใจทางจริยศาสตร์เสมอไปหรือไม่

2) สภาวะประจักษ์ชัดเจนในตนนั้นคล้ายคลึงกับความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์ที่ยอมรับว่าเป็นจริงแบบเกณฑ์ตัดสินแบบนิรนัย เช่น $2+3=5$ หรือการอนุมานทางตรรกศาสตร์ เช่น ข้อความว่า ชายโสด คือ ชายที่ยังไม่แต่งงานหรือไม่

ผู้เขียนเองก็เห็นด้วยว่า ความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์จะให้คำตอบที่ถูกต้องและเที่ยงแท้อยู่เสมอ ใครก็ตามที่คิดหาคำตอบทางคณิตศาสตร์ จะได้คำตอบแบบปรวิสัยที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันหมด เป็นหลักการพื้นฐานในระบบการให้เหตุผลที่ถือว่าชัดเจนหรือไม่ต้องสงสัย เช่น การผ่านจุดสองจุดใด ๆ จะ

¹⁴ Immanuel Kant, *Groundwork of the Metaphysics of Morals* (Cambridge: Cambridge University Press, 1997), 30-40.

มีเส้นตรงหนึ่งเส้นพอดี ถือเป็นสิ่งที่เห็นได้เองชัดเจน ไม่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์สำหรับข้อความนี้ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับโดยการหยั่งรู้ภายในของระบบยูคลิด (Euclidean system) หรือแม้หลักการอนุมานทางตรรกศาสตร์ก็มีคำตอบที่ชัดเจนในตัว เช่น ข้อความไม่สามารถเป็นจริงและเท็จในเวลาเดียวกันได้ ซึ่งนำมาใช้เป็นกฎพื้นฐานในการอ้างเหตุผลเชิงตรรกะ ช่วยลดภาระการให้เหตุผลแบบเจาะลงฐานรากไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (เพราะสงสัยไม่ได้แล้ว) และเป็นพื้นฐานของระบบนิรนัย อย่างไรก็ตามในด้านความจริงทางจริยธรรม แม้ผู้เขียนจะเห็นด้วยกับรอสส์เรื่อง ความจริงทางจริยธรรมยังมีอยู่จริงเป็นสากล แต่ผู้เขียนมองว่า อัชมัดติกฎานที่ประจักษ์ชัดในตัวเองของรอสส์นั้นไม่ได้ให้คำตอบที่ประจักษ์ชัดเหมือนความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์ หรือการอนุมานทางตรรกศาสตร์ แม้ว่าความจริงดังกล่าวจะเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ด้วยการคิดคำนวณ ไม่ได้ประจักษ์ชัดเจนนั่นที่ รอสส์เองก็เห็นว่า ความจริงทางจริยธรรมก็ไม่ได้ประจักษ์ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตของเรา หรือทันทีที่เราเผชิญกับปัญหาเป็นครั้งแรก แต่ในแง่ที่ว่า เมื่อเรามีวุฒิภาวะทางจิตใจเพียงพอ และได้ใส่ใจไตร่ตรองกับปัญหานั้นเพียงพอแล้ว หรือพูดง่าย ๆ ว่า อยู่ในวัยเติบโตพอที่จะสามารถใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลได้ นอกจากไม่ได้ประจักษ์ชัดเจนตั้งแต่ต้นแล้ว รอสส์ยังไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจเลยว่า อัชมัดติกฎานำทางไปสู่ความจริงทางจริยธรรมที่ถูกต้องเสมอ

รอสส์กล่าวว่า เขาไม่ได้มองว่า ทุกการหยั่งรู้ด้วยญาณเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือได้ และถูกต้องเสมอ เพราะหากทฤษฎีเรื่องใดมีความไม่ตายตัว เปลี่ยนได้เสมอ เรา มักจะพิจารณาทฤษฎีนั้นว่า ควรพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้คำตอบที่ตายตัว ทฤษฎีที่ดีที่สุด คือ ทฤษฎีที่มีความเหมาะสมกับข้อมูลทางสถิติที่ตกตะกอนมา ความเชื่อมั่นทางจริยธรรมที่มีอยู่ของบุคคลที่ดีที่สุด คือ ผลผลิตสะสมจากการไตร่ตรองทางจริยธรรมของหลายชั่วอายุคน ซึ่งพัฒนาพลังที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่งในการชื่นชมความแตกต่างทางจริยธรรม¹⁵ กลายเป็นว่า อัชมัดติกฎาน

¹⁵ W.D. Ross, *The Right and The Good*, 41.

เป็นพัฒนาการการสั่งสมและส่งผ่านทางความคิดจากรุ่นสู่รุ่น ยังมีความไม่ตายตัว อยู่ เปลี่ยนสภาพไปได้ตามกาลเวลา แล้วเมื่อใดจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจที่ดี ความถูกต้องได้อย่างมีเสถียรภาพ สามารถใช้ได้ในปัจจุบันหรือต้องรอไปในอนาคต ประเด็นนี้ยังมีความสงสัยและความกำกวมอยู่ และหากข้อมูลที่ดีที่สุดของเราเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องอย่างแท้จริงนั้นมาจากญาณที่พิจารณาอย่างรอบคอบของคนที่มีข้อมูลครบถ้วน มีความเข้าใจ อ่อนไหว และมีเหตุผล¹⁶ หากคิดในแง่ตรงกันข้าม คนที่มีได้มีบุคลิกหรือคุณสมบัติดังกล่าวจะสามารถมีญาณหยั่งรู้ทางจริยธรรมได้หรือไม่ หรือญาณดังกล่าวปรากฏรู้เฉพาะบุคคลเท่านั้น ไม่ได้ปรากฏเป็นสากล นี่เป็นปัญหาความสงสัยต่อเหตุผลที่รอสส์นำมาสนับสนุน และทำให้มองเห็นถึงความไม่มั่นใจของผู้คิดค้นทฤษฎี

รอสส์พยายามเปรียบเทียบให้เห็นภาพความประจักษ์ชัดแจ้งของญาณ ในความจริงทางตัวเลขหรือตรรกศาสตร์ใช้ระบบการคิดคำนวณ เราจะได้คำตอบที่ถูกต้องและเที่ยงแท้อยู่เสมอเพราะใช้การคำนวณทางสมอง แต่ความจริงทางจริยธรรมไม่ได้ใช้การคำนวณเป็นตัวเลขเสมอไป แต่จำเป็นต้องใช้เหตุผลและสภาวะใจวัดความสุขและความทุกข์เข้าไปด้วย ความจริงทางจริยธรรมจึงมีความซับซ้อนมากกว่าการใช้สมองคำนวณเป็นตัวเลขออกมา ฉะนั้นเราจึงไม่สามารถหาคำตอบหรือความประจักษ์ชัดเจนได้เท่ากับความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์ แม้ตัวรอสส์ที่มีความมั่นใจว่า ภายในตัวมนุษย์เรามีการหยั่งรู้ภายในที่ประจักษ์ชัดทางจริยธรรม แต่ความเห็นของรอสส์ในบางที่นั้นไม่ได้ทำให้เกิดความมั่นใจหรือความประจักษ์ชัดภายในเลย เขาแนะว่า เมื่อเผชิญสถานการณ์ความขัดแย้งทางจริยธรรมให้เรียนรู้สถานการณ์ทั้งหมดเท่าที่รับรู้ได้อย่างถี่ถ้วนจนกระทั่งตกตะกอนทางความคิดและหยั่งรู้ภายในได้ว่า หน้าที่หนึ่งในนั้นเป็นภาระสำคัญกว่าอีกอย่างหนึ่ง เป็นหน้าที่ที่แท้จริง ความคิดของรอสส์ดูเหมือนจะเป็นลักษณะคำ

¹⁶ Matthew Pianto, “W.D. Ross’s Ethics of ‘Prima Facie’ Duties,” *1000wordphilosophy*, December 26, 2024, <http://1000wordphilosophy.com/2023/07/03/prima-facie-duties/>.

แนะนำที่มีเหตุผลทั่วไปที่ควรจะเป็น คือ ลักษณะพยายามตัดสินใจทำในสิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่สติปัญญาจะมี มากกว่าจะเป็นหลักการหรือทฤษฎีในทางจริยศาสตร์ ไม่มีลักษณะการลำดับความสำคัญที่อธิบายว่า มีหลักการอย่างไรในการเลือกปฏิบัติเลย ด้วยลักษณะกรอบความคิดดังกล่าว ผู้เขียนยังไม่เห็นถึงทางออกในการแก้ปัญหาเรื่องเกณฑ์การตัดสินความขัดแย้งระหว่างหน้าที่ มีเพียงเกณฑ์ที่เป็นแนวโน้มอยู่ข้อหนึ่งว่า หน้าที่ด้านความไม่ประทุษร้ายจะมีความสำคัญกว่าหน้าที่อื่น ๆ เมื่อเกิดขึ้นพร้อมกัน และความเป็นพหุนิยมของรอสส์ทำให้ลำดับความสำคัญก่อนหลังของหน้าที่อื่น ๆ ไม่ได้มีความจำเพาะเจาะจงเสมอไป ไม่ได้เป็นรูปแบบสัมบูรณ์นิยม (Absolutism) สามารถสลับความสำคัญมากกว่าหรือน้อยกว่ากันได้เสมอ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และเมื่ออำนาจตัดสินขัดแย้งกับหลักการหรือทฤษฎีทางจริยธรรม เราจะหาทางออกตรงจุดนี้อย่างไร เมื่อเราอยู่บนจุดทางเลือกบางครั้งมันไม่สามารถออกมาในรูปแบบถูกต้องไปทั้ง 2 ทาง ความยากในการประยุกต์ใช้ปฏิบัติ คือ วิธีการยังมีความกำกวม

อีกประการหนึ่งสภาวะประจักษ์ชัดเจนในตนซึ่งรอสส์อ้างว่า คล้ายคลึงกับความจริงในการอนุมานทางตรรกศาสตร์นั้น หากเราพิจารณาหลักการพื้นฐานของตรรกศาสตร์ เราจะเห็นกฎที่สำคัญ คือ กฎแห่งความคิด (Laws of Thought) ซึ่งเป็นแบบแผนพื้นฐาน 3 ประการของตรรกะ ได้แก่

(1) กฎแห่งความเหมือนเหมือน (The Principle of Identity) ยืนยันว่า ถ้าประโยคใดประโยคหนึ่งเป็นจริง มันย่อมต้องเป็นจริง เช่น $P \supset P$ เป็นสัจนิรันดร์ (Tautology)

(2) กฎแห่งความไร้ขัดแย้ง (The Principle of Noncontradiction) ยืนยันว่า ไม่มีประโยคใดที่ทั้งจริงและเท็จในเวลาเดียวกัน เช่น $P \cdot \sim P$ เป็นเท็จตลอดขัดแย้งในตัว (Self-Contradictory)

(3) กฎแห่งความไม่มีท่ามกลาง (The Principle of Excluded Middle) ยืนยันว่า ประโยคใดก็ตามย่อมจะเป็นจริงหรือเท็จอย่างใดอย่างหนึ่ง $P \vee \sim P$

(โดยที่ v หมายถึง “หรือ”) เป็นสัจนิรันดร์ (Tautology)¹⁷

กฎทั้ง 3 ประการเป็นความจริงที่สมเหตุสมผล ถูกต้องอย่างชัดเจนในทางตรรกศาสตร์ แต่ทฤษฎี หน้าที่ทางจริยธรรมผ่านการรับรู้ที่เป็นปฐมนฐานของรอสส์ที่บอกว่ามีลักษณะประจักษ์ชัดในตัวเองนั้น ยังไม่ปรากฏว่า สามารถสร้างกฎหรือหลักเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับโดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ยากแก่การปฏิเสธในแบบการอนุมานทางตรรกศาสตร์ขึ้นมาได้เลย หากรอสส์คิดว่า การหยั่งรู้ภายในตนแบบประจักษ์ชัดแจ้งมีอยู่จริง สถานะการรู้ได้เฉพาะตนย่อมสร้างกฎความเป็นจริงบางอย่างที่เป็นแบบแผนทางจริยธรรมขึ้นมาได้ เช่น การฆ่าคนเป็นสิ่งที่ผิดจริยธรรมเสมอ การโกหกเป็นสิ่งที่ผิด แต่รอสส์ไม่ได้มีกฎที่เป็นแบบแผนตายตัวที่บ่งบอกลักษณะสำคัญของความประจักษ์ชัดในตนขึ้นมาได้ ดังนั้น ลักษณะความกำกวมของหน้าที่ทางจริยธรรมจึงมีลักษณะตรงกันข้ามกับความประจักษ์ชัดแจ้ง ไม่มีความชัดเจนในตัวเสียทีเดียว และไม่เหมือนความประจักษ์ชัดแจ้งในทางคณิตศาสตร์และตรรกศาสตร์เลย โรเบิร์ต ออดี้ (Robert Audi) นักปรัชญาทางญาณวิทยา ที่มีแนวคิดเรื่องความประจักษ์ชัดในตนเองอย่างเข้มแข็ง (Hard Self-evident) เห็นว่าจำเป็นต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสัจพจน์ที่ชัดเจนอย่างยิ่ง ในแง่ที่ว่าไม่มีข้อเสนอนอื่นใดที่มีเหตุผลดีไปกว่าข้อเสนอนี้
- (2) เข้าใจได้ในทันที ในแง่ที่ว่า ไม่จำเป็นต้องไตร่ตรองเพื่อทำความเข้าใจ
- (3) มีเหตุผลอย่างปฏิเสธไม่ได้
- (4) น่าเชื่อถือในแง่ที่ว่าหากเข้าใจแล้วก็ไม่สามารถต้านทานการเชื่อข้อเสนอนี้ได้

เขาคิดว่า ลักษณะความประจักษ์ชัดเจนเหล่านี้ไม่มีในทฤษฎีหน้าที่ทางจริยธรรมของรอสส์เลย การเปรียบเทียบความประจักษ์ชัดเจนทางจริยธรรมกับ

¹⁷ Irving M. Copi, Carl Cohen, Kenneth McMahon, *Introduction to Logic*, Fourteenth Edition (Harlow: Pearson Education Limited, 2014), 351.

ทางคณิตศาสตร์และตรรกศาสตร์จึงเป็นความผิดพลาดทางญาณวิทยาของรอสส์¹⁸

แม้รอสส์จะพยายามใช้เหตุผลมาสนับสนุนเรื่องความเชื่อมั่นทางจริยธรรมที่มีอยู่ของบุคคลที่ดีที่สุด คือ ผลผลิตสะสมจากการไตร่ตรองทางจริยธรรมของหลายชั่วอายุคน ซึ่งพัฒนาพลังที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่งในการชื่นชมความแตกต่างทางจริยธรรม ก็ยังไม่ปรากฏแบบแผนเป็นที่ยอมรับกันได้อย่างชัดเจน รูปแบบอัชฌัตติกญาณการรับรู้ทางจริยธรรมของรอสส์ควรจะเป็นการหยั่งรู้ที่เป็นจริงแบบเฉียบหรือสงสัยอะไรไม่ได้อีกแล้ว แต่ก็ยังปรากฏว่า ยังมีข้อสงสัยได้ตลอดเวลาว่า ญาณดังกล่าวมีความเป็นสากลจริงหรือไม่ และมนุษย์ทุกคนมีญาณทางจริยธรรมดังกล่าวและตัดสินความถูกต้องได้จริงหรือไม่ หากมีจริง เหตุใดปัญหาทางจริยศาสตร์จึงผุดขึ้นมากมายจนเป็นที่ถกเถียงและทำให้ผู้คนมีความคิดแบ่งแยกออกเป็น 2 ฝ่ายหรือหลายฝ่ายมากกว่านั้นตลอดเวลาทุกยุคทุกสมัย ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้คนพูดถึงเรื่องการทำแท้ง บางคนจะยืนยันกรานว่า การไม่ทำร้ายทารกในครรภ์ถูกต้อง ใช้ได้กับเกือบทุกกรณีและสำคัญกว่าการพิจารณาสิ่งอื่นใด ในขณะที่บางคนจะบอกว่าการเคารพเสรีภาพของแม่ ควรมีความสำคัญมากกว่าการไม่ทำร้ายทารกในครรภ์ อย่างน้อยก็ในช่วงเดือนแรกของการตั้งครรภ์ ประเด็นการถกเถียงนี้เผยให้เห็นว่า เมื่อผู้คนให้คุณค่ากับชีวิตของทารกในครรภ์และเสรีภาพของผู้ใหญ่ต่างกัน (ละเลยการพิจารณาประเด็นที่มักถูกมองข้าม เช่น ผลกระทบในระยะยาวของทางเลือกในการตั้งครรภ์) การใช้อัชฌัตติกญาณทางจริยธรรมดังกล่าวจะมีปัญหาขึ้นมาทันที และไม่สามารถสรุปผลได้¹⁹

แท้จริงหลักจริยธรรมบางประการที่มีความประจักษ์ชัดเจนในตัวเองนั้น อาจไม่จำเป็นต้องประจักษ์ชัดเจนสำหรับทุกคน ตัวอย่างเช่น วงกลม คือ รูปที่มี

¹⁸ Hossein Dabagh, *The Moral Epistemology of Intuitionism Neuroethics and Seeming States* (London: Bloomsbury Publishing, 2023), 109.

¹⁹ Jan Garrett, "A Simple and usable (although incomplete) ethical theory based on the ethics of W. D. Ross," *people.wku.edu*, August 10, 2004, <https://people.wku.edu/jan.garrett/ethics/rossethc.htm>.

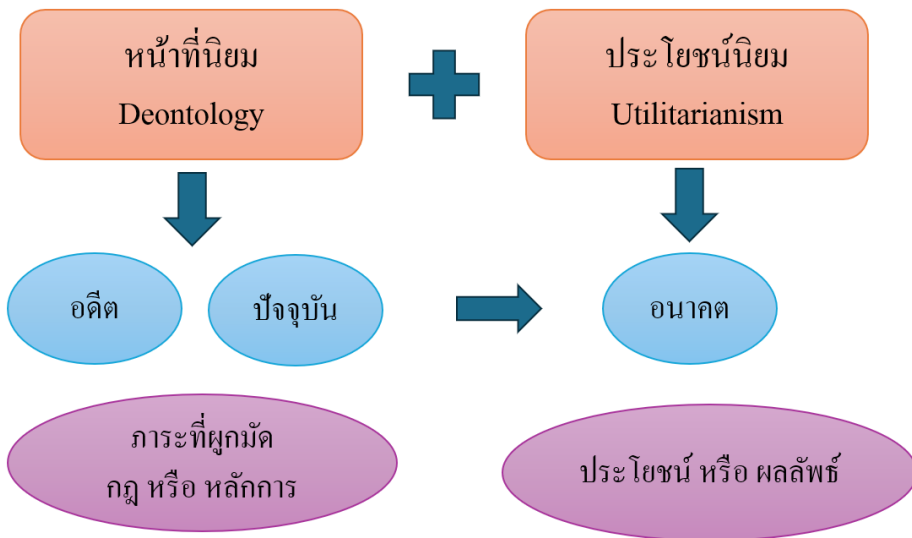
เส้นแบ่งขอบเขตด้วยเส้นตรงที่อยู่ห่างจากจุดศูนย์กลางเท่ากัน และการพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนบางอย่าง เช่น เมื่อนำจำนวนที่เท่ากันออกจากสิ่งที่เท่ากัน ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะเป็นจำนวนที่เท่ากันเหมือนเดิม เป็นสิ่งที่ชัดเจนในตัวเองแต่อาจไม่ชัดเจนและเข้าใจสำหรับทุกคน อย่างไรก็ตาม นักวิจารณ์ยังเน้นย้ำถึงความไม่เห็นด้วยในหมู่อัศวินตติญาณทางจริยธรรมเกี่ยวกับหลักการทางจริยธรรมพื้นฐานที่มีความชัดเจนในตัวเอง แม้แต่นักปรัชญาจริยธรรมก็ไม่มีฉันทามติในเรื่องนี้ เพราะมีอัศวินตติญาณทางจริยธรรมที่แตกต่างกันเกี่ยวกับหลักการหรือข้อเสนอ และด้วยเหตุนี้จึงไม่มีหลักการหรือข้อเสนอที่เห็นประจักษ์ได้ชัดไปหมดทุกคน ตัวอย่างที่มีชื่อเสียงประการหนึ่งของความขัดแย้งนี้ คือ ระหว่างมัวร์กับรอสส์ ทั้งคู่ต่างก็มีอัศวินตติญาณทางจริยธรรมเหมือนกันที่ว่า การส่งเสริมความดีเป็นหลักการพื้นฐานที่เห็นประจักษ์ได้ชัด อย่างไรก็ตาม พวกเขาใช้อัศวินตติญาณทางจริยธรรมที่แตกต่างกันว่า นี่คือการพื้นฐานที่เห็นประจักษ์ได้ชัดเพียง ‘สิ่งเดียว’ หรือไม่ ดังนั้น เป็นเรื่องธรรมดาที่นักปรัชญาสองคนจะมีความคิดที่แตกต่างเกี่ยวกับหน้าที่ที่เห็นประจักษ์ได้ชัด²⁰

การอ้างเหตุผลสนับสนุนของรอสส์จึงยังไม่ได้ตอบปัญหาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน แต่กลับมีข้อสงสัยให้โต้แย้งได้อยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความไม่สมกับหลักกฎแห่งความคิดทางตรรกศาสตร์, หลักการความประจักษ์ชัดในตนอย่างเข้มแข็ง หรือข้อโต้แย้งของมัวร์ ดังนั้นความประจักษ์ชัดในตนทางจริยธรรมของรอสส์ จึงไม่ได้มีลักษณะเหมือนกับความประจักษ์ชัดในตนที่เป็นความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์หรือการอนุมานทางตรรกศาสตร์เลย

²⁰ Hossein Dabbagh, *The Moral Epistemology of Intuitionism Neuroethics and Seeming States*, 84.

5. องค์ความรู้ใหม่

จากข้อโต้แย้งในการอ้างเหตุผลสนับสนุนของรอสส์ทำให้ผู้เขียนสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ คือ หลักการทางจริยธรรมควรเป็นหลักการที่มองพิจารณาทั้งความเป็นจริงในอดีต ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกันมา รวมไปถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย เพราะสัมพันธ์ภาพของกาลเวลามีความเกี่ยวพันกันหมด ไม่ว่าจะเป็นอดีตที่มีสาเหตุเก่าส่งผลเกี่ยวเนื่องกับปัจจุบันซึ่งจะเป็นผลลัพธ์ใหม่ และแม้ปัจจุบันหากเราสร้างการกระทำที่เป็นสาเหตุใหม่ย่อมส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ใหม่กว่าเพิ่มอีก เราจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธภาระที่ผูกมัดหรือผลลัพธ์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ยากดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 หลักการทางจริยธรรมกับกาลเวลา
ที่มา: ผู้วิจัย

อีกประเด็นหนึ่ง คือ อัจฉัตติกญาณของรอสส์ ซึ่งเป็นการหยั่งรู้แบบประจักษ์ชัดเจนทางจริยธรรมในตนเอง ไม่สามารถนำมาเปรียบกับการรู้แบบประจักษ์ชัดเจนที่เป็นความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์แบบนิรนัย หรือการอนุมานทางตรรกศาสตร์ซึ่งใช้ระบบการคิดคำนวณทางสมองได้ เพราะความจริงทางจริยธรรมไม่ได้ใช้การคำนวณเป็นตัวเลขเสมอไป แต่จำเป็นต้องใช้เหตุผลและสภาวะใจวัดความสุขและความทุกข์เข้าไปด้วย ความจริงทางจริยธรรมจึงมีความซับซ้อนมากกว่าการใช้สมองคำนวณ และรอสส์ไม่สามารถสร้างกฎหรือหลักการที่ชัดเจนได้เหมือนกฎแห่งความคิดทางตรรกศาสตร์ ตัวญาณไม่มีลักษณะตามหลักการความประจักษ์ชัดในตนอย่างเข้มแข็ง และความไม่เป็นสากลของการรู้ในแบบของมัวร์

6. บทสรุป

กรอบความคิดทางญาณวิทยาเชิงจริยศาสตร์ผ่านอัจฉัตติกญาณในการตัดสินความถูกต้อง ดังที่ปรากฏในงานเขียนของวิลเลียม เดวิด รอสส์ พุดถึงบทบาทหน้าที่ทางจริยธรรมว่า ควรเป็นมุมมองที่เน้นเรื่องอดีตและปัจจุบันเป็นหลัก แต่ไม่ควรมองไปไกลถึงอนาคต โดยกรอบความคิดดังกล่าวผู้เขียนคิดว่า มีการอ้างเหตุผลสนับสนุนที่บกพร่อง เพราะระบบจริยธรรมที่ละเลยอนาคตอาจนำไปสู่การใช้เหตุผลทางจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ โดยละเลยผลกระทบในระยะยาวของการกระทำและหน้าที่ต่อผู้อื่นและคนรุ่นต่อไป และทฤษฎีหน้าที่ทางจริยธรรมแบบพหุนิยม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่รอสส์สนับสนุนกลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคตไปด้วย แต่รอสส์ไม่สนับสนุนหลักการการมองผลลัพธ์ในอนาคต เท่ากับว่าสิ่งที่เขาเสนอจึงมีความขัดแย้งกันเองในตัว ในส่วนที่สองผู้เขียนได้อภิปรายปัญหากรอบความคิดทางจริยศาสตร์ถัดมาที่รอสส์กล่าวว่า อัจฉัตติกญาณเป็นการหยั่งรู้ภายในที่ช่วยทำให้การตัดสินของคนมีความถูกต้อง แต่โดยกรอบความคิดดังกล่าว

มีการอ้างเหตุผลสนับสนุนที่บกพร่องเช่นกัน เพราะอัจฉมัตตญาณที่ประจักษ์ชัดในตัวเองของรอสส์นั้นไม่ได้ให้คำตอบที่ประจักษ์ชัดเหมือนความจริงหรือสัจพจน์ทางคณิตศาสตร์ หรือการอนุมานทางตรรกศาสตร์ เพราะวิธีการยังมีความกำกวม และสรุปกฎความเป็นจริงทางจริยธรรมไม่ได้เลย ด้วยการอ้างเหตุผลสนับสนุนที่บกพร่องดังกล่าว จึงทำให้สมมติฐานของข้อสรุปของเขาผิดไปด้วย และทำให้การอ้างเหตุผลของเขานั้นขาดน้ำหนักความน่าเชื่อถือ

บรรณานุกรม

• ภาษาต่างประเทศ

1. หนังสือ

Aristotle. *Nicomachean Ethics*. Translated and Edited by Roger Crisp. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Copi, Irving M., Carl Cohen, and Kenneth McMahon. *Introduction to Logic*. Fourteenth Edition. Harlow: Pearson Education Limited, 2014.

Dabbagh, Hossein. *The Moral Epistemology of Intuitionism Neuroethics and Seeming States*. London: Bloomsbury Publishing, 2023.

Dancy, Jonathan, Ernest Sosa, and Matthias Steup. *A Companion to Epistemology*. Second Edition. Oxford: Blackwell Publishing, 2010.

Kant, Immanuel. *Groundwork of the Metaphysics of Morals*. Translated and Edited by Mary Gregor. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

Kuhn, Thomas S.. *The Structure of Scientific Revolutions*. Third Edition. Chicago: The University of Chicago Press, 1996.

Paton, H. J.. *The Categorical Imperative: A study in Kant's Moral Philosophy*. London: Hutchinson's University Library, 1946.

Ross, W. D.. *The Right and The Good*. Oxford: Oxford University Press, 1930.

2. ข้อมูลจากเว็บไซต์

Garrett, Jan. "A Simple and usable (although incomplete) ethical theory based on the ethics of W. D. Ross." *people.wku.edu*, August 10, 2004.

<https://people.wku.edu/jan.garrett/ethics/rossethc.htm>.

Pianalto, Matthew. "W.D. Ross's Ethics of 'Prima Facie' Duties." *1000wordphilosophy*, December 26, 2024.

<http://1000wordphilosophy.com/2023/07/03/prima-facie-duties/>.